

Ekonomisk trygghet vid ålderdom

11

Förslag till statens budget för 2012

Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	7
2	Lagförslag.....	9
2.1	Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken	9
3	Ekonomisk trygghet vid ålderdom.....	11
3.1	Omfattning.....	11
3.2	Utgiftsutveckling	11
3.3	Mål för utgiftsområdet	12
3.4	Resultatredovisning	13
3.4.1	Ersättning vid ålderdom	13
3.4.2	Ersättning vid dödsfall.....	18
3.4.3	Pensionsmyndigheten.....	19
3.5	Politikens inriktning	20
3.6	Förslag till författningsändringar.....	22
3.6.1	Förbättring av bostadstillägg till pensionärer	22
3.7	Budgetförslag	23
3.7.1	1:1 Garantipension till ålderspension	23
3.7.2	1:2 Efterlevandepensioner till vuxna.....	24
3.7.3	1:3 Bostadstillägg till pensionärer	25
3.7.4	1:4 Äldreförsörjningsstöd	26
3.7.5	2:1 Pensionsmyndigheten.....	27

Tabellförteckning

Anslagsbelopp	7
3.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	12
3.2 Härledning av ramnivån 2012–2015. Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom.....	12
3.3 Ramnivå 2012 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom.....	12
3.4 Pensionärernas ekonomiska standard jämfört med befolkningen i övrigt, median, samtliga 0–65 år=100	14
3.5 Andel nybeviljade ålderspensioner med garantipension.....	16
3.6 Anslagsutveckling 1:1 Garantipension till ålderspension.....	23
3.7 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:1 Garantipension till ålderspension.....	24
3.8 Anslagsutveckling 1:2 Efterlevandepensioner till vuxna	24
3.9 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:2 Efterlevandepensioner till vuxna	25
3.10 Anslagsutveckling 1:3 Bostadstillägg till pensionärer.....	25
3.11 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:3 Bostadstillägg till pensionärer	26
3.12 Anslagsutveckling 1:4 Äldreförsörjningsstöd.....	26
3.13 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:4 Äldreförsörjningsstöd.....	27
3.14 Anslagsutveckling 2:1 Pensionsmyndigheten	27
3.15 Finansiering av Pensionsmyndighetens administration.....	27
3.16 Uppdragsverksamhet där intäkterna disponeras.....	28
3.17 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 2:1 Pensionsmyndigheten	29

Diagramförteckning

3.1	Utvecklingen av allmän ålderspension efter skatt i 2011 års priser.....	13
3.2a	Andelen personer med låg ekonomisk standard bland dem över 65 år, relativt i förhållande till medianinkomsten.....	15
3.2b	Andelen personer med låg ekonomisk standard bland dem över 65 år, relativt och absolut	15
3.3	Antal och andel personer med inkomstpension och garantipension	15
3.4	Utvecklingen av andel pensionärer med BTP samt medelbelopp	16
3.5	Bostadstilläggets betydelse för den ekonomiska standarden.....	17
3.6	Utvecklingen av antalet personer med ÄFS samt medelbelopp.....	17
3.7	Andel med enbart inkomstrelaterad efterlevandepension	18
3.8	Inkomststandard för änkor jämfört med andra, åldersstandardiserat.....	18

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. antar förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken (avsnitt 2.1 och 3.6),
2. bemyndigar regeringen att för 2012 besluta om kredit på räntekonto i Riksgäldskontoret intill ett belopp av 9 000 000 000 kronor för att tillgodose Pensionsmyndig-
- hetens behov av likviditet i handeln med fondandelar (avsnitt 3.7.5),
3. för budgetåret 2012 anvisar anslagen under utgiftsområde 11 *Ekonomisk trygghet vid ålderdom* enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag	Anslagstyp	
1:1 Garantipension till ålderspension	Ramanslag	18 063 000
1:2 Efterlevandepensioner till vuxna	Ramanslag	14 280 000
1:3 Bostadstillägg till pensionärer	Ramanslag	7 643 000
1:4 Äldreförsörjningsstöd	Ramanslag	546 000
2:1 Pensionsmyndigheten	Ramanslag	527 712
Summa		41 059 712

2 Lagförslag

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs att 74 kap. 15 § samt 102 kap. 22 och 28 §§ socialförsäkringsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

74 kap.

15 §

Skälig levnadsnivå i övrigt anses per månad motsvara en tolfedel av	
– 1,3546 prisbasbelopp för den som är ogift, och	– 1,401 prisbasbelopp för den som är ogift, och
– 1,1446 prisbasbelopp för den som är gift.	– 1,191 prisbasbelopp för den som är gift.

102 kap.

22 §

Vid beräkning av bostadstillägg beaktas 93 procent av bostadskostnaden per månad av den del som inte överstiger 5 000 kronor för den som är ogift och 2 500 kronor för den som är gift.

För var och en av makar ska bostadskostnaden beräknas till hälften av deras sammanlagda bostadskostnad.

Från och med den månad den försäkrade fyller 65 år ska ett belopp om 170 kronor läggas till den bostadskostnad som har beaktats enligt första och andra styckena och 23 §.

28 §

Skälig levnadsnivå i övrigt enligt 26 § anses per månad motsvara en tolfedel av

- 1,3546 prisbasbelopp för den som är ogift, och
- 1,1446 prisbasbelopp för den som är gift.

Från och med den månad den försäkrade fyller 65 år anses skälig levnadsnivå enligt 26 § per månad motsvara en tolftedel av

- 1,401 prisbasbelopp för den som är ogift, och*
- 1,191 prisbasbelopp för den som är gift.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012. De nya bestämmelserna ska tillämpas för tid från och med ikraftträdandet.

3 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

3.1 Omfattning

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom omfattar Ersättning vid ålderdom där garantipension, bostadstillägg till pensionärer samt äldreförsörjningsstöd ingår, samt Ersättning vid dödsfall där efterlevandepensioner till vuxna ingår dvs. omställningspension, änkepension, särskild efterlevandepension och garantipension till dessa förmåner.

Utgiftsområdet omfattar även Pensionsmyndigheten.

Inkomstrelaterad ålderspension (inkomstpension, tilläggspension och premiepension) redovisas under avsnittet Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget. För att ge en mer samlad bild av pensionärens situation finns i viss utsträckning även inkomstrelaterad pension med i resultatredovisningen under utgiftsområde 11.

3.2 Utgiftsutveckling

Utgifterna för 2010 blev cirka 167 miljoner kronor högre än anvisade medel. Utgifterna minskade med 831 miljoner kronor mellan åren 2009 och 2010 trots att utgiftsområdet från och med 2010 även omfattar anslaget för Pensionsmyndigheten. Det är framför allt utgifterna för garantipension och efterlevandepension som har minskat. De minskade kostnaderna för garantipension är en långsiktig trend som beror på att

behovet av garantipension minskar i takt med att antalet personer med inkomstrelaterad pension ökar samt att den genomsnittliga nivån för inkomstrelaterad pension stiger.

Under åren 2002–2009 medförde följsamhetsindexeringen att inkomstpensionen ökade mer än priserna, vilket ytterligare minskade behovet av garantipension och därmed utgifterna för utgiftsområdet. Under åren 2010 och 2011 har inkomstpensionen sänkts, vilket lett till att minskningstakten av garantipensionsutvecklingen tillfälligt bromsats upp och även ökat något 2011.

Utöver trendmässigt ökad inkomstrelaterad pension påverkas kostnaderna för utgiftsområdet av prisbasbeloppets utveckling, medelbeloppet för respektive förmån och antalet förmånstagare. Medelbeloppet för garantipensionen påverkas i sin tur av fördelningen av hur många personer som är ogifta eller gifta, andelen personer som tar ut sin pension tidigt eller sent samt uttag som görs med hel eller partiell pension.

Garantipension, bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd reduceras av den inkomstrelaterade pensionen och betalas ut som komplement till denna. Detta innebär att höjda inkomstrelaterade pensioner minskar kostnaden för dessa förmåner. Motsvarande samband finns dock inte för efterlevandepension till vuxna eftersom både inkomstrelaterad efterlevandepension och garantipension till efterlevandepension ingår i anslaget.

Tabell 3.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Miljoner kronor

	Utfall 2010	Budget 2011 ¹	Prognos 2011	Förslag 2012	Beräknat 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015
<i>Ersättning vid ålderdom</i>							
1:1 Garantipension till ålderspension	18 234	18 103	18 500	18 063	17 385	17 023	17 174
1:2 Efterlevandepensioner till vuxna	15 091	14 444	14 460	14 280	13 798	13 432	13 088
1:3 Bostadstillägg till pensionärer	7 091	7 105	7 559	7 643	7 560	7 527	7 525
1:4 Äldreförsörjningsstöd	511	523	518	546	588	634	684
Summa Ersättning vid ålderdom	40 928	40 175	41 037	40 532	39 331	38 616	38 471
<i>Myndigheter</i>							
2:1 Pensionsmyndigheten	545	568	526	528	528	538	551
Summa Myndigheter	545	568	526	528	528	538	551
Totalt för utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	41 473	40 743	41 563	41 060	39 859	39 154	39 022

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.**Tabell 3.2 Härledning av ramnivån 2012–2015. Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom**

Miljoner kronor

	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	40 624	40 624	40 624	40 624
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	7	21	33	47
Beslut	452	439	438	436
Övriga makro- ekonomiska förutsätt- ningar	695	565	1 260	2 141
Volymer	-719	-1 790	-3 200	-4 226
Överföring till/från andra utgifts- områden				
Övrigt	0	0	-1	-1
Ny ramnivå	41 060	39 859	39 154	39 022

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2011 års budget för staten. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2013–2015 är preliminär och kan komma att ändras.**Tabell 3.3 Ramnivå 2012 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom**

Miljoner kronor

	2012
Transfereringar ¹	40 532
Verksamhetskostnader ²	528
Investeringar ³	
Summa ramnivå	41 060

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfall 2010 samt kända förändringar av anslagens användning.

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar, dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.² Med verksamhetsutgifter avses resurser som statliga myndigheter använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

3.3 Mål för utgiftsområdet

Målet för utgiftsområdet är att personer med låg eller ingen inkomstrelaterad pension ska garanteras ett värdesäkrat grundskydd. Efterlevande make ska ges ett rimligt ekonomiskt stöd för att klara omställningen efter ett dödsfall.

Administration och förvaltning av ålderspensionssystemet ska bedrivas med låga kostnader och till nytta för pensionärer och pensions-sparare. Informationsgivningen ska ge pensions-spararna goda möjligheter att bedöma sin framtida pension och vad som påverkar den.

3.4 Resultatredovisning

3.4.1 Ersättning vid ålderdom

Grundskyddet har en viktig funktion för att upprätthålla pensionärernas ekonomiska standard

Grundskydden i form av garantipension, bostadstillägg till pensionärer och äldreförsörjningsstöd uppgår till 25 miljarder kronor per år, vilket motsvarar 10 procent av de totala pensionsförmånerna till äldre. I takt med att den inkomstgrundade pensionen ökar, minskar utbetalningarna från grundskyddet både nominellt och reallt. Grundskyddet ges dock till personer med de minsta marginalerna och för många av dem som får del av dessa har grundskyddet därför en direkt avgörande roll för att upprätthålla en rimlig ekonomisk standard.

För att mäta måluppfyllelsen om det ekonomiska utfallet för personer med ålderspension och efterlevandepension gör Socialdepartementet löpande analyser av pensionärernas ekonomiska levnadsstandard. Eftersom flertalet av dem som är beroende av grundskyddet även har inkomstrelaterad pension inkluderas hela pensionärskollektivet i analyserna.

Sammanfattningsvis visar analyserna att personer som omfattas av grundskyddet, trots den finansiella krisen, netto har fått en reallt förbättrad ekonomisk standard under perioden 2009–2011.

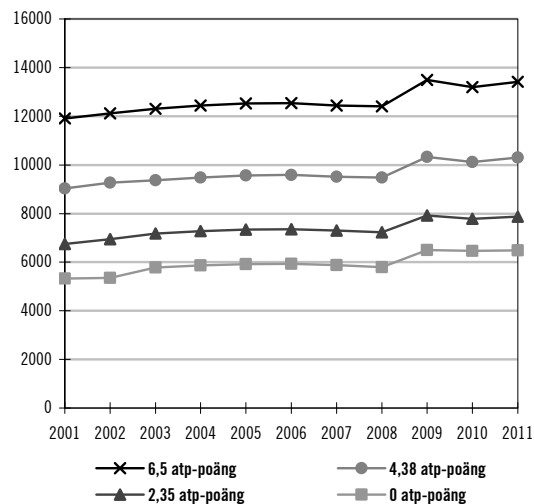
Pensionärernas totala inkomster från den allmänna ålderspensionen har ökat

Pensionärerna är som grupp inte homogena. Inkomsterna kan komma från många håll och variera betydligt i storlek. I allmänhet har dock inkomster från den allmänna ålderspensionen – garantipension, inkomstpension, tilläggspension och premiepension en mycket stor betydelse. Utvecklingen av den allmänna pensionen ger därför en god bild av den ekonomiska utvecklingen för stora grupper och särskilt för pensionärer med låga eller medelhöga pensioner, vilka är mest beroende av den allmänna pensionen.

De som varit pensionärer de senaste 10 åren har trendmässigt fått reallt ökade pensionsinkomster från det allmänna pensionssystemet. Diagram 3.1 visar hur värdet av den allmänna ålderspensionen förändrats i fyra olika typfall för

en ogift pensionär under den senaste 10-årsperioden. Dels för den som saknar inkomstrelaterad pension, dels för den som har hög inkomstrelaterad pension och dels för två pensionsnivåer däremellan. Eftersom skatten påverkar den ekonomiska standarden har skatt motsvarande den genomsnittliga kommunalskatten för respektive år räknats bort. Utvecklingen anges i fasta priser, vilket innebär att inflationen under perioden, sammanlagt cirka 16 procent, har räknats bort.

Diagram 3.1 Utvecklingen av allmän ålderspension efter skatt i 2011 års priser

Källa: Pensionsmyndigheten.

En stor andel har, utöver allmän pension, kompletterande inkomst i form av främst tjänstepension. Den kompletterande inkomsten utgör dock som regel en mindre del av hela pensionen och utvecklas ofta i takt med inflationen. Den påverkar därför inte bilden av utvecklingen i någon större utsträckning.

Bostadstillägg har därutöver en stor betydelse för många med små inkomster. Bostadstillägget är dock beroende av bostadskostnadens storlek och ingår därför inte i redovisningen av inkomstutvecklingen i diagrammet.

Pensionärer med de lägsta pensionerna har procentuellt sett fått störst förbättring, vilket dels beror på den reala förbättring som gjordes i och med omräkningen till det reformerade ålderspensionssystemet 2003, dels på de skattesänkningar som med tyngdpunkt på låga inkomster genomfördes 2009, 2010 och 2011. För den som enbart har garantipension är månadsbeloppet efter skatt reallt omkring 550 kronor eller nästan 10 procent högre 2011 jämfört med

2006, dvs. vid föregående mandatperiods början. Det innebär således 550 kronor mer utöver förändringen till följd av högre priser.

Pensionärer med lite högre pensioner har fått en successiv förbättring från 2002 till följd av följsamhetsindexeringen. En påtaglig förbättring skedde 2009 då pensionerna höjdes med 4,5 procent. Den finansiella krisen ledde dock till mycket sämre tillväxt och den automatiska balanseringen i ålderspensionssystemet aktiverades med en sämre indexering och sänkta inkomst- och tilläggspensioner för 2010 och 2011 som följd. Även för gruppen med högre inkomster har skattesänkningarna 2009 och 2010 emellertid verkat i tydligt positiv riktning.

Skattesänkningen 2011 innebar att den disponibla inkomsten för de allra flesta pensionärer inte försämrades trots att inkomst- och tilläggspensioner minskade med 4,3 procent.

För 2012 kommer inkomst- och tilläggspensioner att öka med 3,5 procent. För en ålderspensionär med 12 000 kronor per månad i inkomstpension betyder det en höjning med 420 kronor. Garantipensionen följer prisbasbeloppets utveckling och höjs därmed med 2,8 procent, 213 kronor i månaden för dem som bara har garantipension.

I genomsnitt har män högre pension än kvinnor, vilket förklaras av att pensionens storlek står i relation till den tidigare förvärvsinkomsten, som vanligtvis är lägre för kvinnor. Den genomsnittliga pensionen för män motsvarar 4,38 ATP-poäng och för kvinnor 2,35 ATP-poäng. Eftersom de med lägre pension har haft en procentuellt bättre utveckling under perioden är förbättringen för kvinnor något större än för män.

Pensionärerna som grupp har oförändrad ekonomisk standard relativt befolkningen i övrigt

Inkomstpensionen och tilläggspensionen följer inkomstutvecklingen men med ett avdrag på förskottsrentan på 1,6 procent. Det innebär att den ekonomiska standarden relativt den övriga befolkningen successivt minskar med stigande ålder. Samtidigt har nyblivna pensionärer högre inkomster än de pensionärer som lämnar gruppen.

Jämför man den ekonomiska levnadsstandarden för gruppen pensionärer med befolkningen i övrigt ser man i tabell 3.4 att den ekonomiska standarden för pensionärerna som grupp är lägre ju högre åldrar som studeras. Tabellen visar den ekonomiska standarden för gruppen 66 år och äldre respektive gruppen under 66 år, alltså inte utvecklingen för enskilda individer. Män i åldrarna 66–74 år har i genomsnitt nästan en likvärdig ekonomisk standard jämfört med befolkningen under 66 år medan kvinnor i samma ålder har en lägre standard. Utvecklingen av den ekonomiska standarden mellan 2007 och 2010 är med nuvarande prognoser i princip oförändrad för de flesta åldersgrupper pensionärer relativt gruppen 0–65 år.

Tabell 3.4 Pensionärernas ekonomiska standard jämfört med befolkningen i övrigt, median, samtliga 0–65 år=100

		2007	2008	2009	2010 Prognos
0–65	Samtliga	100	100	100	100
	Kvinnor	99	98	98	98
	Män	101	102	102	102
66+	Samtliga	79	80	80	79
66–74	Kvinnor	84	87	87	85
	Män	99	100	100	98
75–84	Kvinnor	69	68	69	68
	Män	82	81	80	79
85+	Kvinnor	63	63	64	63
	Män	72	73	73	72

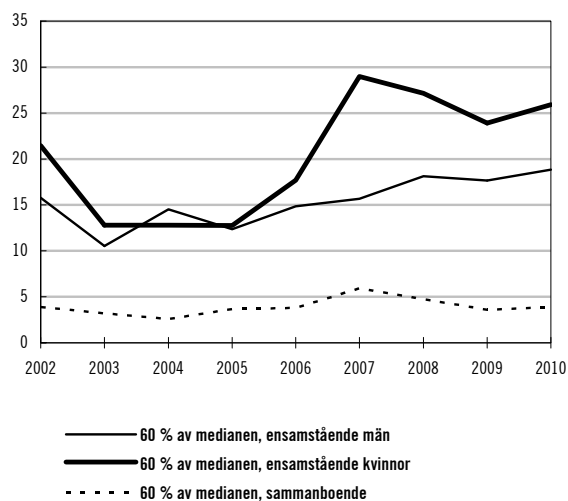
Källa: Socialdepartementet, beräkningar i HEK.

De sämst ställda får det bättre men andelen ekonomiskt utsatta minskar inte

Ekonomisk utsatthet beskrivs ofta i relativa termer, dvs. i förhållande till den övriga befolkningens ekonomiska standard. Internationellt sätts gränsen för låg ekonomisk standard oftast till 60 procent av medianinkomsten i landet. Av diagram 3.2a framgår att andelen med låg ekonomisk standard bland äldre har ökat något mätt som relativ standard i förhållande till medianinkomsten. Ökningen har varit störst för ensamstående kvinnor och det är även bland dessa man återfinner den största andelen med låg ekonomisk standard. Även bland ensamstående män har andelen med låg ekonomisk standard ökat. Bland sammanboende är andelen med låg ekonomisk standard förhållandevis låg under hela perioden.

Diagram 3.2a Andelen personer med låg ekonomisk standard bland dem över 65 år, relativt i förhållande till medianinkomsten

Procent

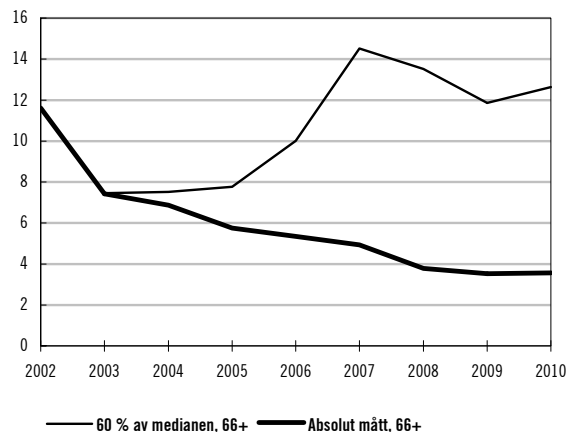
Källa: Socialdepartementets beräkningar i HEK 2009.

Relativa mått visar dock enbart hur den aktuella gruppen förhåller sig till övriga. Det kan t.ex. medföra att en förbättring i den disponibla inkomsten för en grupp, t.ex. genom skattelättnader för dem som är förvärvsaktiva, gör att andelen pensionärer enligt måttet låg ekonomisk standard ökar trots att deras ekonomiska standard inte har försämrats, eller t.o.m. har förbättrats. Relativa mått måste därför alltid tolkas med detta i åtanke.

Diagram 3.2b visar att i absoluta termer har andelen med låg ekonomisk standard successivt minskat.

Diagram 3.2b Andelen personer med låg ekonomisk standard bland dem över 65 år, relativt och absolut

Procent

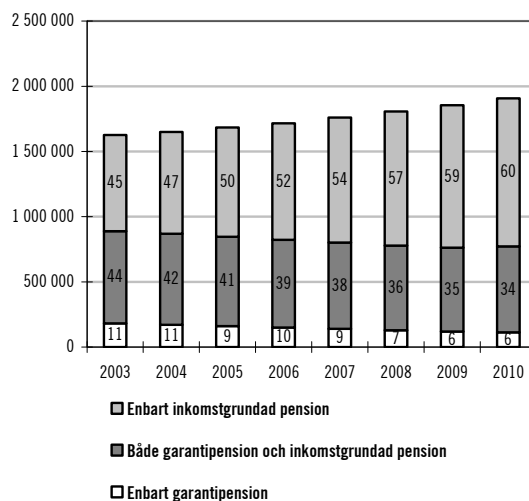
Källa: Socialdepartementets beräkningar i HEK 2009.

Allt fler pensionärer men allt färre är beroende av garantipension

Antalet ålderspensionärer ökar kontinuerligt och har ökat med drygt 280 000 personer mellan åren 2003 och 2010. Det är pensionärer med inkomstgrundad pension som ökat medan antalet med garantipension minskat något. Eftersom garantipensionen betalas ut som ett komplement till den inkomstrelaterade ålderspensionen kommer garantipensionens roll att minska i betydelse i takt med att de som beviljas ålderspension får allt högre inkomstrelaterade förmåner.

Andelen ålderspensionärer som är beroende av hel eller reducerad garantipension har minskat relativt kraftigt – från 55 procent 2003 till 40 procent 2010 (se diagram 3.3). Andelen som enbart har garantipension har under samma period nästan halverats – från 11 procent 2003 till 6 procent 2010.

Diagram 3.3 Antal och andel personer med inkomstpension och garantipension

Källa: Pensionsmyndigheten.

Av tabell 3.5 framgår att av dem som beviljades ålderspension 2003 var det 33 procent som fick garantipension, hel eller till viss del, medan motsvarande siffra för 2010 var 29 procent. Det är en långsiktig minskning till följd av att nya pensionärer har högre pensioner. Mellan 2009 och 2010 ökade dock andelen nybeviljade med garantipension till följd av balanseringen och minskningen av de inkomstrelaterade pensionerna.

Tabell 3.5 Andel nybeviljade ålderspensioner med garantipension

Procent

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Andel samtliga	33	32	33	30	28	27	26	29
Andel kvinnor	54	52	52	48	45	43	41	46
Andel män	11	11	13	13	11	10	11	12

Källa: Pensionsmyndigheten.

Det är kvinnorna som står för praktiskt taget hela den långsiktiga minskningen. Att andelen kvinnor med garantipension sjunker är en följd av att deras arbetskraftsdeltagande har ökat under de senare decennierna. De kvinnor som i dag beviljas ålderspension har därför tydligt högre inkomstrelaterad ålderspension (tilläggs-pension, inkomstpension och premiepension) än de äldre kvinnor som redan uppbär pension. Trots att andelen kvinnor som beviljas garantipension har minskat var det nästan fyra gånger fler kvinnor än män som beviljades garantipension 2010. Det beror på att kvinnornas inkomstrelaterade pension är lägre än männens.

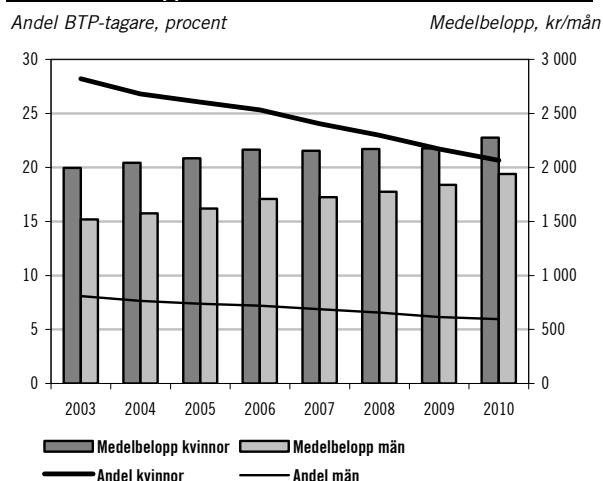
Medelbeloppet för garantipensionen är något lägre för kvinnor än för män, 1 273 kronor per månad jämfört med 1 502 kronor per månad (2010). Skillnaden förklaras av att kvinnornas garantipension ofta betalas ut som ett komplement till den inkomstrelaterade ålderspensionen. Det beror på att många kvinnor har arbetat deltid och tjänat in en relativt låg inkomstrelaterad ålderspension. Den mindre andel män som beviljas garantipension, 12 procent av dem som beviljades ålderspension 2010, har av olika anledningar i större utsträckning endast haft en sporadisk kontakt med arbetsmarknaden. Detta resulterar i att deras inkomstrelaterade ålderspension blir mycket låg vilket medför att garantipensionen blir högre.

Bostadstillägg betalas till allt färre men har en avgörande betydelse för många pensionärer

Bostadstillägg till pensionärer (BTP) är en inkomstprövad förmån och är därför specifikt riktat till pensionärer med låga inkomster som har små marginaler när hyran är betald. I takt med att gruppen pensionärer får allt högre inkomster minskar därför andelen pensionärer som får bostadstillägg. Eftersom kvinnor i genomsnitt har lägre inkomster än män så är det också fler kvinnor än män som uppbär bostads-

tillägg. Det var 21 procent av kvinnorna som uppbär bostadstillägg 2010 medan motsvarande siffra för männen var 6 procent. Minskningstakten är större för kvinnorna eftersom deras genomsnittsinkomst ökar snabbare än männens. Det är i sin tur en effekt av att kvinnor som blir pensionärer i dag i större utsträckning har haft förvärvsinkomst än de äldre kvinnor som lämnar systemet.

Till följd av lägre inkomster är även medelbeloppet för BTP högre för kvinnor än för män. Medelbeloppet ökar successivt, vilket är en följd av bostadskostnadsutvecklingen. På grund av kvinnornas något större ökning av medelinkomsten är ökningstakten av medelbeloppet för BTP också något lägre för dem. Bostadstillägget får således en allt mindre betydelse totalt sett. Den finansiella krisen 2008, med påföljande balansering 2010 och 2011, har dock lett till en svag ökning eftersom det inkomstprövade bostadstillägget påverkas av de sänkta bruttopensionerna, trots att nettopensionerna påverkats betydligt mindre.

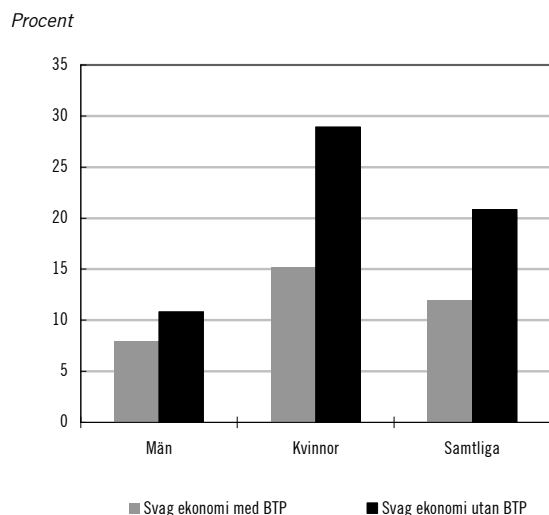
Diagram 3.4 Utvecklingen av andel pensionärer med BTP samt medelbelopp

Källa: Pensionsmyndigheten, STORE, 2010.

Medelbeloppet för BTP ökar således och fortfarande har därför bostadstillägget för ett betydande antal en avgörande betydelse för deras

levnadsstandard och för att lyfta dem över gränsen för låg ekonomisk standard. Av diagram 3.5 framgår att andelen kvinnor med låg ekonomisk standard nästan är hälften av vad den skulle ha varit om inte BTP hade funnits.

Diagram 3.5 Bostadstilläggets betydelse för den ekonomiska standarden

Källa: Socialdepartementet, beräkningar i HEK 2009.

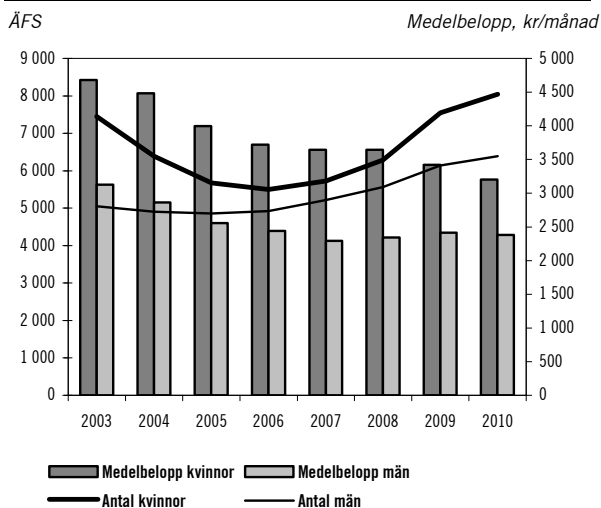
Äldreförsörjningsstöd

Äldreförsörjningsstöd (ÄFS) är det yttersta grundskyddet för personer som har fyllt 65 år. Stödet är helt inkomstprövat och garanterar alla som har fyllt 65 år och bor i Sverige en skälig levnadsnivå efter det att skatt och bostadskostnad har betalats. Stödet är skattefritt och består dels av ersättning upp till en viss skälig levnadsnivå och dels av ersättning för en skälig bostadskostnad.

Hel garantipension plus BTP överstiger beloppet för äldreförsörjningsstöd. Andelen av pensionärerna som får äldreförsörjningsstöd är därför låg – drygt 14 000 personer eller 0,7 procent av ålderspensionärerna får ÄFS.

De som får ÄFS är personer som av olika skäl inte bött de 40 år i Sverige som krävs för hel garantipension och samtidigt saknar tillräcklig egen inkomst. Antalet stiger något medan medelbeloppet sakta minskar, dvs. det blir fler personer över 65 år som inte tjänat in full garantipension samtidigt som deras kompletterande inkomst utöver garantipension i genomsnitt är högre.

Diagram 3.6 Utvecklingen av antalet personer med ÄFS samt medelbelopp

Källa: Pensionsmyndigheten, STORE 2010.

Analys och slutsatser

Den finansiella krisen har utsatt pensionssystemet för påfrestningar och de inkomstrelaterade pensionerna har sänkts två år i rad. Grundskyddet i kombination med flera års skattesänkningar för pensionärer har dock lett till att i princip alla pensionärer med inkomster som i huvudsak kommer från det allmänna systemet har fått reellt höjda inkomster. Procentuellt sett är effekten störst för dem med de lägsta inkomster som också är i störst behov av grundskyddet. Sedan 2006 har de med låg eller ingen inkomstrelaterad pension reellt fått ca 550 kronor mer per månad, vilket innebär att utgiftsområdets mål om ett värdesäkrat grundskydd har överträffats.

Bostadstillägget är inkomstprövat mot alla inkomster och ges därför till pensionärer som har små marginaler när bostadskostnaden är betald. Det har därför en viktig funktion för att minska andelen pensionärer med låg ekonomisk standard. I syfte att ytterligare minska andelen med låg ekonomisk standard föreslår därför regeringen i denna proposition ett förstärkt bostadstillägg.

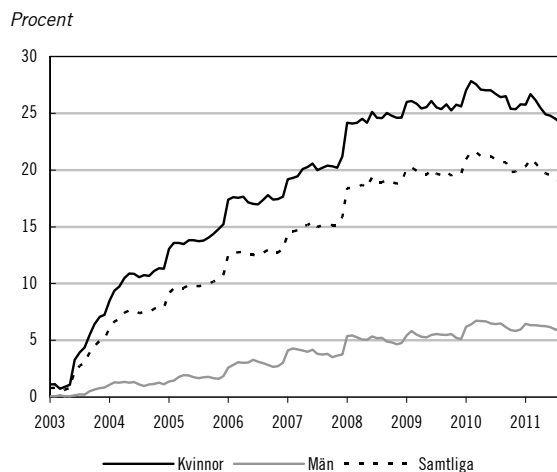
3.4.2 Ersättning vid dödsfall

Vid dödsfall kan efterlevandepension betalas ut som en tillfällig omställningspension till efterlevande kvinnor och män. Därutöver kan änkepension betalas ut till efterlevande kvinnor enligt övergångsbestämmelser till de avskaffade reglerna om änkepension.

Omställningspension betalas endast ut under en viss tid efter dödsfallet och endast till efterlevande makar som inte har fyllt 65 år. Omställningspensionen är inkomstrelaterad och är beroende av den avlidne makens ålderspensionsbehållning. Den som har en låg eller ingen omställningspension alls kan också få garantipension till omställningspension. Garantipensionen är beroende av den avlidnes bosättningsstad i Sverige och avräkning gentemot omställningspensionen görs krona för krona.

Kvinnornas efterlevandepension är oftast högre än männens. Det beror på att avlidna män i genomsnitt har högre inkomster än avlidna kvinnor. Endast 6 procent av männen hade i augusti 2010 en så hög inkomstrelaterad efterlevandepension att garantipension inte betalas ut. Motsvarande andel för kvinnorna var 24 procent. Andelen med enbart inkomstrelaterad efterlevandepension har ökat ända sedan införandet 2003 fram till 2011. Under 2011 är andelen lägre än tidigare på grund av den automatiska balansenring och de därav minskade pensionsrätterna. Ökningen beror till största delen på övergångsregler och en förändrad sammansättning av gruppen som får efterlevandepension, men också på den reala inkomstökning som skett under perioden.

Diagram 3.7 Andel med enbart inkomstrelaterad efterlevandepension

Källa: Pensionsmyndigheten, STORE 2011.

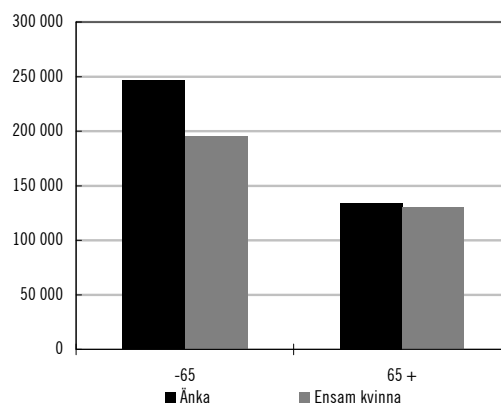
Förutom omställningspension och förlängd omställningspension, som betalas ut till både kvinnor och män, kan även änkepension betalas ut till efterlevande kvinnor. Änkepension avskaffades i princip från och med januari 1990, men kan genom långtgående övergångsregler fortfarande beviljas efterlevande kvinnor. På samma sätt som omställningspensionen är änkepensionen uppbyggd med en garantinivå (garantipension) och en inkomstrelaterad del (tilläggs-pension). Garantipensionen upphör vid 65 år medan den inkomstrelaterade änkepensionen är livsvarig.

Därutöver finns efterlevandepension till barn i form av barnpension. Denna redovisas under utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn.

En jämförelse mellan inkomststandarden för kvinnor med änkepension och ensamstående kvinnor utan änkepension i motsvarande åldrar visar (se diagram 3.8) att det efter 65 år inte finns någon märkbar skillnad i inkomststandard mellan grupperna. Före 65 år är däremot änkor-nas inkomststandard knappt 51 000 kronor högre per år än för ensamstående kvinnor som inte har änkepension. Att skillnaden i inkomst är mindre efter 65 år beror dels på att garantipension till änkepension inte betalas ut efter 65 års ålder och på att änkepensionen samordnas med kvinnans ålderspension i form av tilläggs-pension från och med 65-årsdagen (gäller för kvinnor födda 1930 eller senare).

Diagram 3.8 Inkomststandard för änkor jämfört med andra, åldersstandardiserat

Inkomst, kronor/år

Källa: Socialdepartementet, beräkningar i HEK 2009.

3.4.3 Pensionsmyndigheten

Resultat

Sedan den 1 januari 2010 har den nya Pensionsmyndigheten ansvar för hela administrationen av den allmänna ålderspensionen samt de pensionsrelaterade förmånerna. Verksamheten har således bara varit igång i 1,5 år. Övergången till den nya myndigheten från delar av Försäkringskassan och tidigare Premiepensionsmyndigheten har fungerat väl. Det första verksamhetsåret har dock varit ett år med stora utmaningar och hög efterfrågan på myndighetens service och tjänster.

Arbetet med att minska ärendebalanser

Regeringen angav som särskilt mål för Pensionsmyndigheten att under 2010 få ned ärendebalanserna, framför allt när det gällde ålderspensionsärenden för personer som är bosatta utomlands eller har bott eller arbetat utomlands, samt återkravs- och omprövningsärenden. Vid årets slut hade Pensionsmyndigheten uppnått målet för att helt arbeta av gamla ärenden för ålderspensionsärendena, detta tack vare ett tydligt prioriteringsarbete och ändrade arbetssätt. För återkravsärendena har Pensionsmyndigheten emellertid inte klarat att ta hand om alla gamla ärenden. Vid årets början övertogs 8 000 återkravsärenden från Försäkringskassan, och vid årets slut fanns fortfarande 2 400 ärenden kvar. Trots att ett särskilt projekt tillsattes för att arbeta av balansen nåddes inte målsättningen riktigt då ärendena var mer komplicerade och omfattande att utreda än vad myndigheten tidigare bedömt. När det gäller omprövningar kan konstateras att Pensionsmyndigheten har lyckats att arbeta bort gamla ärenden samt även minskat den genomsnittliga handläggningstiden till att uppgå till högst en månad.

Utmaningar för handläggningen av bostadstillägget

Beroende på ärendeslag ser ändringsfrekvensen efter omprövning olika ut. Under 2010 var ändringsfrekvensen för ålderspensionsärenden endast 2,4 procent, medan det för bostadstillägg till pensionärer (BTP) var 16,4 procent. För omprövning av återkravsärendena var andelen ändrade ärenden ännu högre, 22 procent. Här ligger en stor andel BTP-ärenden. Förklaringen till den höga ändringsfrekvensen är att bostadstillägg beräknats felaktigt eller att det tillkommit nya uppgifter som styrker rätten till förmån.

I fråga om BTP har särskilda kvalitetsgranskningar av handläggningen gjorts under året, som tyder på brister. Samtidigt har Pensionsmyndigheten, trots extra resurser, inte lyckats korta de långa handläggningstider för BTP som varit fallet under lång tid. Insatser i syfte att höja kvaliteten och finna förenklingar i hanteringen har därför vidtagits och ytterligare åtgärder kommer fortsatt att diskuteras mellan myndigheten och Socialdepartementet.

Tillgängligheten i kundservice har förbättrats

Parallellt med höga krav på minskade balanser och kortare handläggningstider, var trycket på Pensionsmyndighetens kundservice via telefon mycket högt under det första halvåret 2010 med långa kötider och tappade samtal som följd. Särskilda åtgärder vidtogs med rekryteringar och avtal med externt bemanningsföretag för att kunna utöka resurserna vid vissa tidpunkter, vilket bidrog till att öka tillgängligheten rejält under andra halvåret. Statistik från årets första månader 2011 indikerar att Pensionsmyndigheten har fått ordning på kundservicen då tillgängligheten legat stabilt på drygt 80–90 procent.

Kontrollverksamheten

Pensionsmyndigheten har under sitt första år haft en stor uppgift i att bygga upp och etablera den nya myndigheten. Myndigheten har prioriterat utbetalningar och ärendebalanser, medan kontrollverksamheten har varit ett område som har prioriterats ner. Detta har också konstaterats av Riksrevisionen i en granskningsrapport (RiR 2011:20 Vad blev det av de misstänkta bidragsbrotten?). Riksrevisionen rekommenderar Pensionsmyndigheten att säkerställa att det finns en kontrollverksamhet inom myndigheten. Pensionsmyndigheten har påbörjat detta arbete och har nu etablerat en kontrollstruktur och en kontrollplan.

Massfondbyten

Under 2010 ökade antalet fondbyten inom premiepensionssystemet med fem procent. Pensionsmyndigheten genomförde 4,7 miljoner fondbyten, varav närmare 3 miljoner beställdes av förvaltningsföretag som regelbundet genomför fondbyten åt sina kunder. Pensionsmyndigheten har under hela 2010 och våren 2011 fortsatt arbetet rörande hanteringen av förvaltar-tjänster och massfondbyten och till regeringen lämnat alternativa förslag för en fortsatt hantering. Efter att frågan hade varit föremål för

överbäganden i Pensionsgruppen, med företrädare från de fem partier som står bakom pensionsöverenskommelsen, gav regeringen Pensionsmyndigheten i maj 2011 i uppdrag att vidta it-tekniska åtgärder som omöjliggör massfondbyten inom premiepensionssystemet. De tekniska åtgärderna innebär också att möjligheten till informationshämtning påverkas. Enligt uppdraget ska Pensionsmyndigheten genomföra dessa förändringar först efter samråd med Finansinspektionen och berörda parter i syfte att säkerställa en så smidig övergång som möjligt för pensionsspararna. Pensionsmyndigheten har meddelat att ändringarna kommer att träda i kraft den 1 december 2011.

Förändringar av premiepensionssystemet

Förändringarna av premiepensionssystemet som beslutades av riksdagen i december 2009 genomfördes av Pensionsmyndigheten under våren 2010 då 2,6 miljoner pensionssparares fonder flyttades från Premiesparfonden till AP7 Såfa. Genom en informationskampanj nåddes uppskattningsvis 86 procent av befolkningen med information om de nya statliga fondalternativen. Pensionsmyndigheten redovisade enligt regeringsuppdrag huruvida de genomförda ändringarna i premiepensionssystemet praktiskt hade påverkat olika grupper av pensionssparare. Den första avrapporteringen från juni 2010 visade inte på några märkbara skillnader under den första tiden. Varken utflöden eller inflöden till de statliga alternativen uppvisade några avvikelser från vad som är normala rörelser. Analysen gjordes dock i närtid till det att ändringarna genomförts och under en mycket kort tid.

Pensionsinformation

Liksom Pensionsmyndighetens företrädare har Pensionsmyndigheten fortsatt att genomföra kunskapsmätningar om den allmänna pensionen. 2010 års mätning visar att 94 procent av de tillfrågade säger sig ha fått orange kuvertet. Att orange kuvertet innehåller information om den allmänna pensionen är det dock endast 36 procent av mottagarna som uppger sig veta. Fler mottagare än föregående år, 80 procent jämfört med 75 procent, säger sig ha öppnat kuvertet. En större andel av pensionsspararna uppger också att de har läst innehållet, 58 procent jämfört med 47 procent 2009. Män och kvinnor öppnar sitt orange kuvert i ungefär samma utsträckning, men männen läser innehållet i högre utsträckning än kvinnor

(63 procent jämfört med 52 procent) och tycker innehållet är lätt att förstå (67 procent jämfört med 54 procent).

Att samla all information om pensioner på ett och samma ställe är en prioriterad fråga. Pensionsmyndigheten har därför inlett en dialog med arbetsmarknadens parter och andra viktiga aktörer. Källan till att få en bättre och mer samlad pensionsinformation är webbplatsen Min Pension. I detta samarbete mellan staten och Min Pension i Sverige AB var antalet visade prognoser 4,5 miljoner under 2010, vilket är en ansevärd ökning (+32 procent) från föregående år (3,4 miljoner). Under året har en större andel av det sammanlagda tjänstepensionskapitalet blivit synligt på minpension.se, cirka 96 procent, och kvaliteten på uppgifterna har samtidigt ökat. Pensionsmyndigheten har också tagit initiativ till att ange en enhetlig prognosstandard för hela marknaden.

Analys och slutsatser

Pensionsmyndighetens första verksamhetsår har inneburit stora utmaningar med att få en ny myndighet på plats samtidigt som efterfrågan på myndighetens service och tjänster har varit omfattande. Det gäller allt ifrån telefonservice, handläggning av ärenden, utbetalningar i rätt tid, prognoser av hög kvalitet och relevant utredningsunderlag. Regeringen anser att Pensionsmyndigheten sammantaget har hanterat sitt uppdrag väl och inom de flesta områden levererat goda resultat. Vad gäller de utvecklingsområden som Pensionsmyndigheten har att hantera, såsom hanteringen av bostadstillägget, tillgänglighet i kundservice och uppbyggnad av kontrollverksamhet, kommer regeringen att följa detta noggrant.

3.5 Politikens inriktning

Ett bra grundskydd som blir bättre

Världsekonomin har varit och är på nytt orolig med svag tillväxt och statsfinansiella problem i många länder. Men även vid ekonomisk oro ska ålderspensionen trygga ålderdomen. Även den som inte har haft möjlighet att tjäna in en tillräcklig egen pension ska ha ett ekonomiskt

grundskydd som garanterar en stabil ekonomi. Grundskyddet är därför i stor utsträckning värdeskyddat.

För att förbättra för pensionärerna har regeringen också i flera steg sänkt skatten för pensionärerna med ett särskilt fokus på dem med låga pensioner. Nettoeffekten för pensionärer med små marginaler är därför, trots den finansiella oron, inte bara värdesäkrade pensioner utan också reala förbättringar.

En del av grundskyddet är det behovsprövade bostadstillägget (BTP). Det prövas både mot alla inkomster och mot bostadskostnadens storlek och är därför ett fördelningsmässigt bra sätt att ge stöd till dem som har små ekonomiska marginaler efter att bostadskostnaden är betald. Regeringen föreslår i denna proposition en särskild satsning på den gruppen. Med förslaget får alla personer som har BTP ett höjt bostadstillägg med 170 kronor per månad. Motsvarande förbättring görs även för personer som får särskilt bostadstillägg eller äldreförsörjningsstöd.

Ett pensionssystem som ligger fast ger långsiktig trygghet

Pensionssystemet har i och med den finansiella krisen utsatts för påfrestningar som lett till minskade pensioner. Att anpassa utgifterna efter resurserna är kortsiktigt kännbart men långsiktigt en investering och ett bevis för att systemet tar långsiktigt ansvar utan att lägga bördor på kommande generationer. Det bidrar till ett stärkt förtroende för att det ska finnas ett fungerande pensionssystem med ett gott grundskydd med likvärdiga spelregler även när dagens unga går i pension.

Pensionssystem är mycket långsiktiga åtaganden där det är centralt med ett utbrett förtroende. För detta krävs även politiskt stabila regler och god omvårdnad. Regeringens fortsatta avsikt är därför att tillsammans med Socialdemokraterna fortsätta värna och vårda pensionssystemet.

Ett längre arbetsliv ger tryggare pensioner

Medellivslängden stiger nu snabbare än vad vi tidigare trott men balanseras inte av ett motsvarande längre arbetsliv. Det ger inte bara lägre pensioner för den enskilde pensionären utan för-

svagar också pensionssystemets finanser. För pensionerna och pensionssystemet är en central uppgift för Pensionsgruppen nu därför att verka för att arbetslivet förlängs. Detta är också en angelägenhet för hela samhället, för att lättare kunna finansiera den framtida välfärden.

Det handlar då om att se över nuvarande åldersgränser som är knutna till pensionssystemet och att vidta åtgärder i arbetsmiljö och arbetsvillkor som stimulerar och underlättar för människor att stanna kvar i arbete. En utredning (S2011:05) Översyn av pensionsrelaterade åldersgränser och möjligheter för ett längre arbetsliv har därför tillsatts. Det är en angelägenhet som sträcker sig utanför pensionssystemet och som därför behöver ett brett deltagande.

Rationella livsval mellan arbete, pension och sparande kräver god pensionsinformation

Med det livsinkomstbaserade pensionssystemet finns det under hela livet tydliga drivkrafter för arbete. För att drivkrafterna ska ha effekt och för att människor ska kunna göra rationella livsval krävs lättillgänglig information om den framtida pensionen. Sedan många år finns information om den allmänna pensionen i det orange kuvertet och genom internetportalen minpension.se.

I ökad utsträckning kommer pensionen från flera håll och den del av pensionen som utgörs av tjänstepension och privat sparande ökar. Det är därför angeläget att det finns en samlad och lättillgänglig information om vad hela den samlade pensionen blir och vad t.ex. ett längre arbetsliv får för konsekvenser för pensionen. I många fall finns sådan information på minpension.se men den är långt ifrån komplett. Viktiga insatser av vissa aktörer visar att det är möjligt att förbättra informationen men här krävs deltagande och engagemang av alla aktörer. Att ha en reell möjlighet till en komplett information om sin pension är en prioriterad fråga för regeringen.

Pensionsgruppen har även aktualiserat frågan. En samlad information är inte en angelägenhet för staten men för pensionssystemets funktion är det angeläget att informationen finns. Pensionsgruppen kommer därför att ta upp frågan på nytt vid kommande årsskifte för att då bedöma utvecklingen och om ytterligare åtgärder behöver vidtas.

3.6 Förslag till författningsändringar

3.6.1 Förbättring av bostadstillägg till pensionärer

Ärendet och dess beredning: Förslaget har utarbetats inom Socialdepartementet och beretts under hand med Pensionsmyndigheten.

Regeringens förslag: Från och med den månad en försäkrad fyller 65 år ska vid beräkning av bostadstillägg till pensionärer ett belopp om 170 kronor per månad läggas till bostadstillägget, före reducering mot inkomst. Beloppet gäller per person och ska tillämpas från den 1 januari 2012.

Den skäliga levnadsnivån för dem över 65 år inom förmånerna särskilt bostadstillägg till pensionärer och äldreförsörjningsstöd ska fr.o.m. den 1 januari 2012 höjas till 1,401 gånger prisbasbeloppet för den som är ogift och till 1,191 gånger prisbasbeloppet för den som är gift.

Skälen för regeringens förslag: Bostadstillägg till pensionärer (BTP) lämnas med 93 procent av bostadskostnad upp till ett tak om 5 000 kronor per månad. BTP är inkomstprövat och prövas mot i princip alla inkomster. Bostadstillägget är därför riktat till den grupp pensionärer som med hänsyn till inkomster och bostadskostnad har små ekonomiska marginaler. Bostadstillägget har därmed för många av dem som får BTP en viktig betydelse för att uppnå en rimlig ekonomisk standard och bidrar starkt till att minska andelen pensionärer med låg ekonomisk standard (60 procent av medianinkomsten).

Regeringen har under flera år genom sänkta skatter förbättrat den ekonomiska standarden för ålderspensionärer i allmänhet och för ålderspensionärer med låg pension i synnerhet. Regeringen föreslår nu en riktad satsning till pensionärer med låga inkomster i förhållande till sin bostadskostnad, vilket ytterligare bidrar till att minska andelen med låg ekonomisk standard. Förslaget innebär att alla ålderspensionärer som har BTP får 170 kronor mer per månad. En mindre grupp ålderspensionärer som har något för hög inkomst för att få BTP med nuvarande regler kommer med det höjda bostadstillägget ha möjlighet att få bostadstillägg upp till cirka 170 kronor per månad. Beloppet gäller per person och är därför lika för ogifta och gifta och är även

oberoende av bostadskostnadens storlek. För att undvika tröskeeffekter läggs beloppet till den bostadskostnad som beaktas, dvs. efter det att det maximala bostadstillägget om 93 procent av bostadskostnaden har beräknats men före eventuell reducering mot inkomst. För dessa ålderspensionärer trappas de 170 kronorna av mot inkomst på samma sätt som nuvarande BTP, vilket innebär att beloppet kan betalas ut reducerat.

Vid sidan om BTP finns särskilt bostadstillägg (SBTP) och äldreförsörjningsstöd (ÄFS). Det är ett extra ekonomiskt skyddsnät för dem med hög hyra och en låg inkomst, som oftast inte når upp till hel garantipension. Förbättringen av bostadstillägget omfattar även personer med ålderspension som har SBTP eller ÄFS men eftersom dessa förmåner trappas av krona för krona mot alla inkomster, inklusive BTP, ger höjningen ingen faktisk förbättring av deras ekonomiska standard. För att även dessa ålderspensionärer med den allra lägsta ekonomiska standarden ska få en förbättrad disponibel inkomst föreslår regeringen en höjning av den garanterade nivån för äldreförsörjningsstöd och särskilt bostadstillägg för dem över 65 år. Det handlar om en begränsad grupp om cirka 15 000 personer.

Den skäliga levnadsnivån är sedan den 1 januari 2009 för ogifta 1,3546 gånger prisbasbeloppet och för gifta 1,1446 gånger prisbasbeloppet. Regeringen föreslår att den skäliga levnadsnivån höjs till 1,401 gånger prisbasbeloppet för den som är ogift och till 1,191 gånger prisbasbeloppet för den som är gift. Höjningen av den skäliga levnadsnivån motsvarar höjningen av bostadstillägget, dvs. 170 kronor per månad.

Förslaget om förstärkt bostadstillägg till ålderspensionärer beräknas öka utgifterna för bostadstillägget med 500 miljoner kronor per år. Det förstärkta bostadstillägget ges även till personer med särskilt bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd, vilket minskar behovet av och kostnaderna för de förmånerna. Den höjda skäliga levnadsnivån för det särskilda bostadstillägget och äldreförsörjningsstödet ökar samtidigt utgifterna för förmånerna med ungefär lika mycket. Den sammantagna effekten för det särskilda bostadstillägget är beaktad i beräkningen ovan och för äldreförsörjningsstödet bedöms utgiftsförändringen ligga inom ramen för anslaget.

3.7 Budgetförslag

3.7.1 1:1 Garantipension till ålderspension

Tabell 3.6 Anslagsutveckling 1:1 Garantipension till ålderspension

Tusental kronor

2010	Utfall	18 233 926	Anslags- sparande	-117 796
2011	Anslag	18 103 000 ¹	Utgifts- prognos	18 500 000
2012	Förslag	18 063 000		
2013	Beräknat	17 385 000		
2014	Beräknat	17 023 000		
2015	Beräknat	17 174 000		

¹ Inklusivt ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för garantipension till ålderspension, hustrutillägg samt särskilt pensions-tillägg för långvarig vård av sjukt eller handikapat barn. Utgiftsstyrande faktorer för anslaget är i första hand prisbasbeloppets utveckling samt utvecklingen av den genomsnittliga nivån på de inkomstrelaterade pensionerna inkomstpension, tilläggspension och premiepension.

Utgifterna för anslaget uppgick för budgetåret 2010 till drygt 18 miljarder kronor, vilket var knappt 87 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och drygt 800 miljoner kronor lägre än det belopp som betalades ut 2009. För 2011 beräknas anslaget överskridas med drygt 300 miljoner kronor, vilket medför att anslagskrediten kommer att behöva utnyttjas.

Garantipension är bosättningsbaserad och kan tidigast betalas ut från och med den månad en person fyller 65 år. För att få full garantipension krävs att man har varit bosatt i Sverige i minst 40 år, mellan 25 och 65 års ålder. För den som är född 1938 eller senare är det maximala belopp som kan betalas ut i garantipension 93 720 kronor per år för 2012 (2,13 prisbasbelopp) för en ogift pensionär och 83 600 kronor per år (1,9 prisbasbelopp) för den som är gift. Garantipensionen reduceras av den inkomstrelaterade ålderspensionen och betalas ut som ett komplement till denna.

För personer som är födda 1937 eller tidigare kan garantipensionen 2012 högst betalas ut med 95 982 kronor per år (2,1814 prisbasbelopp) för en ogift pensionär och med högst 85 510 kronor per år (1,9434 prisbasbelopp) för den som är gift. Garantipensionen till dessa reduceras av främst

inkomstrelaterad ålderspension, änkepension och tjänstepension.

Regeringens överväganden

Under 2010 uppbar cirka 771 000 personer garantipension. Av dessa var drygt 524 000 personer födda 1937 eller tidigare. Det innebär att antalet personer som uppbar garantipension ökade med cirka 8 000 personer jämfört med december 2009 vilket är en effekt av balansenringen och de därav sänkta inkomstrelaterade pensionerna. Ökningen har fortsatt 2011.

Den långsiktiga trenden är dock att kostnaderna för garantipension minskar. Både antalet personer som uppbar garantipension och medelbeloppet minskar långsiktigt.

2010 minskade prisbasbeloppet för första gången, vilket minskar kostnaderna för garantipension. Kostnaderna påverkas också av hur den inkomstrelaterade pensionen utvecklas. Ju bättre utveckling av följsamhetsindexeringen desto mindre behov av garantipension. För perioden 2002–2009 ökade följsamhetsindexeringen mer än prisbasbeloppet, vilket minskade behovet av garantipension. Minskningen av inkomst- och tilläggspensionerna för 2010 och 2011 innebär i stället en press uppåt på kostnaderna för garantipension.

Den genomsnittliga inkomstrelaterade ålderspensionen är högre för yngre och nyblivna pensionärer jämfört med de äldre som redan uppbar pension. Samtidigt minskar antalet personer som inte har tjänat in någon inkomstrelaterad ålderspension alls successivt bland de nyblivna pensionärerna. Eftersom garantipension reduceras av inkomstrelaterad ålderspension så minskar antalet ålderspensionärer som uppbar garantipension eller de som uppbar en reducerad garantipension. År 2010 var medelbeloppet för garantipension för personer födda 1937 eller tidigare 26 600 kronor per år och för dem som var födda 1938 eller senare 16 600 kronor per år.

Kostnaderna för garantipensionen beräknas minska nästa år, bl.a. till följd av att den inkomstrelaterade pensionen ökar mer än prisbasbeloppet.

Tabell 3.7 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:1 Garantipension till ålderspension

Tusental kronor

	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	18 103 000	18 103 000	18 103 000	18 103 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Övriga makro-ekonomiska förutsättningar	91 000	-146 000	260 000	871 000
Volymer	-131 000	-572 000	-1 340 000	-1 800 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	18 063 000	17 385 000	17 023 000	17 174 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

Regeringen föreslår mot bakgrund av ovanstående att 18 063 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Garantipension till ålderspension* för 2012. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget till 17 385 000 000, 17 023 000 000 respektive 17 174 000 000 kronor.

3.7.2 1:2 Efterlevandepensioner till vuxna

Tabell 3.8 Anslagsutveckling 1:2 Efterlevandepensioner till vuxna

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	År	Slagslag	Belopp
2010	Utfall	15 091 258		Anslags-sparande	-174 543
2011	Anslag	14 444 000 ¹		Utgifts-prognos	14 460 000
2012	Förslag	14 280 000			
2013	Beräknat	13 798 000			
2014	Beräknat	13 432 000			
2015	Beräknat	13 088 000			

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för de inkomstrelaterade förmånerna omställningspension, förlängd omställningspension, särskild efterlevandepension och änkepension. Anslaget används dessutom för garantipension till dessa förmåner. Garantipensionen betalas ut som ett komplement till den inkomstrelaterade pensionen och reduceras av denna.

Efterlevandepension till vuxna betalas ut till personer som inte har fyllt 65 år. Därutöver be-

talas i vissa fall änkepension ut även efter 65 år. Särskild efterlevandepension är under avveckling och kan inte beviljas för dödsfall som inträffat 2003 eller senare utan kan endast betalas ut till dem som i december 2002 uppbar förmånen.

Omställningspensionen utgör ett ekonomiskt stöd under en övergångsperiod för att ge den efterlevande maken möjlighet att ställa om sin ekonomi till de ändrade förhållandena som dödsfallet medför. Pensionen betalas ut i tolv månader efter dödsfallet. Efter den första perioden kan omställningspensionen förlängas för den som har barn, längst till dess det yngsta barnet fyller 12 år.

De utgiftsstyrande faktorerna för anslaget är främst utvecklingen av prisbasbeloppet och följsamhetsindexeringen.

Utgifterna för anslaget uppgick 2010 till 15 091 miljoner kronor vilket översteg anslaget med drygt 25 miljoner kronor. Anslaget beräknas för 2011 överskridas med cirka 6 miljoner kronor.

Regeringens överväganden

Kostnaderna för anslaget utgörs till största del av kostnader för änkepension. Eftersom änkepensionen är under avveckling minskar anslagets kostnader successivt. Antalet kvinnor med änkepension har minskat sedan 1998 men på grund av omfattande övergångsregler för framför allt kvinnor som är födda före 1945 kommer änkepension att betalas under en lång tid framöver. Antalet kvinnor med garantipension till änkepension var i december 2010 knappt 15 400 och med änkepension 332 000. För 2012 uppskattas antalet änkor med garantipension ha sjunkit till 11 800 och antalet kvinnor med änkepension beräknas minska till cirka 313 500.

För 2010 och 2011 minskar kostnaderna för efterlevandepensioner till följd av följsamhetsindexeringen som påverkats av den finansiella krisen. Däremot omfattas efterlevandepensionen inte av reglerna för den automatiska balansen-ingen varför den sammantagna effekten av krisen inte blir lika stor jämfört med ålderspensionerna. Garantipensionen kompenserar visserligen delvis för minskningen av den inkomstrelaterade efterlevandepensionen men sammantaget minskar kostnaderna för anslaget.

Tabell 3.9 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:2 Efterlevandepensioner till vuxna

Tusental kronor

	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	14 444 000	14 444 000	14 444 000	14 444 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Övriga makro-ekonomiska förutsättningar	659 000	988 000	1 383 000	1 834 000
Volym	-823 000	-1 634 000	-2 395 000	-3 190 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	14 280 000	13 798 000	13 432 000	13 088 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

Regeringen föreslår mot bakgrund av ovanstående att 14 280 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Efterlevandepension till vuxna* för 2012. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget till 13 798 000 000, 13 432 000 000 respektive 13 088 000 000 kronor.

3.7.3 1:3 Bostadstillägg till pensionärer

Tabell 3.10 Anslagsutveckling 1:3 Bostadstillägg till pensionärer

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Notering	Belopp
2010	Utfall	7 091 127	Anslags-sparande	212 873
2011	Anslag	7 105 000 ¹	Utgifts-prognos	7 559 000
2012	Förslag	7 643 000		
2013	Beräknat	7 560 000		
2014	Beräknat	7 527 000		
2015	Beräknat	7 525 000		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för bostadstillägg till pensionärer (BTP) och särskilt bostadstillägg till pensionärer (SBTP). Syftet med bostadstillägget är att även personer med låg eller ingen inkomstrelaterad pension ska ges ekonomiska möjligheter till en skälig bostadsstandard. De utgiftsstyrande faktorerna för anslaget är främst utvecklingen av prisbasbeloppet, boendekostnaderna, inkomstutvecklingen och hur hög benägenheten att ansöka om bostadstillägg är (mörkertalet).

Utgifterna för anslaget uppgick 2010 till 7 091 miljoner kronor. Det är 213 miljoner kronor

lägre än det anvisade beloppet. Anslaget för 2011 beräknas överskridas med knappt 500 miljoner kronor. De ökade utgifterna har orsakats av ett ökat behov av BTP till följd av den finansiella krisen och de sänkta pensionerna. Vidare ökar belastningen på anslaget till följd av ändrade redovisningsprinciper för utstående fordringar. Regeringen föreslår därför i ändringsbudget att anslaget bostadstillägg till pensionärer ökas med 119 miljoner kronor.

Bostadstillägg är en inkomstprövad förmån och betalas ut med högst 93 procent av bostadskostnaden upp till 5 000 kronor per månad för en ogift person och 2 500 kronor för den som är gift. Den inkomst som överstiger ett fribelopp reducerar bostadstillägget. Som inkomst räknas t.ex. pensioner, arbetsinkomster och inkomster av kapital. Bostadstillägget påverkas också av förmögenhet. I de fall förmögenheten överstiger 100 000 kronor för ogifta och 200 000 för makar gemensamt, räknas 15 procent av det överskjutande beloppet som inkomst.

Särskilt bostadstillägg betalas ut som en utfyllnad om inkomsten efter det att bostadskostnaden är betald understiger vad som kan anses som skäligt. Gränsen för vad som kan anses som skälig bostadskostnad är 6 200 kronor per månad för den som är ogift och 3 100 kronor för den som är gift från och med januari 2007. Särskilt bostadstillägg betalas ut upp till en viss skälig levnadsnivå. Från och med januari 2009 är den skäliga levnadsnivån per månad en tolfedel av 1,3546 gånger prisbasbeloppet för en ensamstående och en tolfedel av 1,1446 gånger prisbasbeloppet för en gift pensionär. Antalet ålderspensionärer med SBTP minskade kraftigt i och med att pensionerna förbättrades 2003 men väntas öka något de närmaste åren. Under 2010 uppgick antalet till cirka 4 200 personer.

Regeringens överväganden

I december 2010 uppgick 254 488 ålderspensionärer bostadstillägg jämfört med 259 659 i december 2009. Antalet pensionärer som får BTP har minskat de senaste åren. Anledningen till att antalet minskar är att de nyblivna pensionärerna, i genomsnitt, har högre pension jämfört med dem som redan uppbär pension. Till följd av den finansiella krisen minskade emellertid ålderspensionerna 2010 och 2011 vilket medför att den bidragsgrundande inkomsten vid beräkning av

bostadstillägg minskar. Kostnaderna för bostadstillägget ökade därmed och trenden med minskade kostnader för anslaget bryts, åtminstone tillfälligt.

I syfte att ytterligare minska andelen med låg ekonomisk standard föreslår regeringen i denna proposition att bostadstillägget till pensionärer höjs med 170 kronor per månad för varje ålderspensionär som får BTP. Samtidigt föreslås en höjning av den skäliga levnadsnivån inom förmånerna särskilt bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd. Till följd av detta föreslås anslaget Bostadstillägg till pensionärer ökas med 500 miljoner kronor 2012. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget öka med 500 miljoner kronor respektive år.

Hanteringen av BTP förutsätter bl.a. att uppgifter om boendeförhållanden, inkomster och förmögenhet hämtas in och vid behov kontrolleras. Felaktigheter i uppgifterna medför risk för felaktig utbetalning. För tilltron till systemet är kvalitet och rättssäkerhet viktig och regeringen kommer därför ha särskilt fokus på åtgärder som kan öka kvaliteten och därmed motverka felaktiga utbetalningar. Ett särskilt arbete pågår också med att finna förenklingar i hanteringen som kan ge positiva effekter för handläggningen och kvaliteten.

Tabell 3.11 Härlledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:3 Bostadstillägg till pensionärer

Tusental kronor

	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	6 986 000	6 986 000	6 986 000	6 986 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	500 000	500 000	500 000	500 000
Övriga makroekonomiska förutsättningar	-59 000	-280 000	-382 000	-558 000
Volym	216 000	354 000	423 000	597 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	7 643 000	7 560 000	7 527 000	7 525 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

Regeringen föreslår mot bakgrund av ovanstående att 7 643 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Bostadstillägg till pensionärer* för 2012. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget till

7 560 000 000 kronor, 7 527 000 000 kronor, 7 525 000 000 kronor.

3.7.4 1:4 Äldreförsörjningsstöd

Tabell 3.12 Anslagsutveckling 1:4 Äldreförsörjningsstöd

Tusental kronor

2010	Utfall	511 446	Anslags-sparande	-24 495
2011	Anslag	523 000 ¹	Utgifts-prognos	518 000
2012	Förslag	546 000		
2013	Beräknat	588 000		
2014	Beräknat	634 000		
2015	Beräknat	684 000		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för äldreförsörjningsstöd. Äldreförsörjningsstöd är en helt inkomstprövad förmån som ska garantera de personer som är bosatta i Sverige och är 65 år eller äldre en viss skälig levnadsnivå. Den skäliga levnadsnivån är densamma som för särskilt bostadstillägg till pensionärer (SBTP) och är sedan januari 2009 en tolfte del av 1,3546 gånger prisbasbeloppet per månad för den som är ogift och en tolfte del av 1,1446 gånger prisbasbeloppet per månad för den som är gift. Dessutom kan ersättning ges för en skälig bostadskostnad, som från och med januari 2007 är 6 200 kronor per månad dvs. samma som för SBTP.

De som kan få äldreförsörjningsstöd är personer som har fyllt 65 år och som inte kan försörja sig på pensionen eller på något annat sätt och därför i stor utsträckning annars skulle ha varit hänvisade till ekonomiskt bistånd från kommunen. Huvudanledningen till att de inte kan försörja sig på pensionen är att garantipensionen är reducerad eftersom de inte har bott tillräckligt länge i Sverige. Det kan också vara personer som har låg ålderspension därför att de tagit ut den tidigt eller varit egna företagare som inte betalat sina pensionsavgifter. I december 2010 hade 14 429 personer äldreförsörjningsstöd. Omkring en femtedel av dessa är födda i Sverige.

Regeringens överväganden

Anslaget beräknas för budgetåret 2011 underskrivas med cirka 5 miljoner kronor. Antalet personer som är berättigade till äldreför-

sörjningsstöd minskade till och med 2006 men från 2007 ökar i stället antalet något och ökningen väntas fortsätta de närmaste åren. Antalsökningen beror på att personer som är födda 1938 eller senare måste vara bosatta i Sverige i 40 år för att få full (40/40) garantipension och det är därmed fler som får en reducerad garantipension. För personer födda 1937 eller tidigare gällde att de efter 10 års bosättning kunde få full (40/40) garantipension. En annan anledning till ökningen är att invandringen av asylskäl tillfälligt ökade under 2006 och 2007.

Tabell 3.13 Härlledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:4 Äldreförsörjningsstöd

Tusental kronor

	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	523 000	523 000	523 000	523 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Övriga makro-ekonomiska förutsättningar	4 000	3 000	-1 000	-6 000
Volym	19 000	62 000	112 000	167 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	546 000	588 000	634 000	684 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

Regeringen föreslår mot bakgrund av ovanstående att 546 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:4 *Äldreförsörjningsstöd* för 2012. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget till 588 000 000, 634 000 000 respektive 684 000 000 kronor.

3.7.5 2:1 Pensionsmyndigheten

Tabell 3.14 Anslagsutveckling 2:1 Pensionsmyndigheten

Tusental kronor

År	Slagslag	Beräknat	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2010	Utfall	545 426		54 073
2011	Anslag	568 493 ¹		526 429
2012	Förslag	527 712		
2013	Beräknat	528 152 ²		
2014	Beräknat	538 088 ³		
2015	Beräknat	551 303 ⁴		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FIU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 515 622 tkr i 2012 års prisnivå.

³ Motsvarar 514 947 tkr i 2012 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 514 946 tkr i 2012 års prisnivå.

Anslaget används för Pensionsmyndighetens förvaltningskostnader. Pensionsmyndigheten finansieras genom tre källor – dels av anslag på statens budget, dels av de Allmänna Pensionsfonderna (AP-fonderna) och dels av premiepensionssystemet. AP-fonderna och premiepensionssystemet ingår i Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget.

Den totala kostnaden för Pensionsmyndigheten beräknas till 1 346 284 000 kronor för 2012, se tabell 3.15.

Tabell 3.15 Finansiering av Pensionsmyndighetens administration

Tusental kronor

	2011 Prognos	2012 Beräknat	2013 Beräknat	2014 Beräknat	2015 Beräknat
Anslag					
Förvaltningsanslag	568 493	527 712	528 152	538 088	551 303
Avgiftsinkomster					
AP-fonderna	551 038	559 357	548 535	551 364	554 446
Premiepensions-fonderna ¹	255 359	259 215	254 198	255 510	256 938
Summa	1 374 890	1 346 284	1 330 885	1 344 962	1 362 687

¹ Exklusive finansiering av amorteringar och ränta för premiepensionssystemets uppbyggnad.

Den del av myndigheten som finansieras helt via anslag på statens budget är administrationen av garantipension, efterlevandepensioner till vuxna, bostadstillägg till pensionärer och äldreförsörjningsstödet samt vissa andra pensionsrelaterade förmåner.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Utgifterna för Pensionsmyndighetens administration som avser inkomstgrundad ålderspension täcks av avgifter som tas ut från AP-fonderna och premiepensionssystemet. I premiepensionssystemet ingår även kostnader för skulden i Riksgäldskontoret avseende räntekontokredit som byggdes upp i samband med bildandet av premiepensionssystemet. För att sprida denna kostnad över flera generationer avbetalas skulden över en längre tid och ska vara slutamorterad till 2018.

Pensionsmyndigheten ska senast den 15 maj varje år lämna en samlad redogörelse och en framställan om ersättning för administrationen av pensionssystemet. Redogörelsen ska dels innefatta kostnaderna för inkomstpension och tilläggs pension, som ska täckas genom uttag från Första-Fjärde AP-fonderna och dras från pensionsspararnas inkomstpensionskonton, dels för administrationen av premiepension, som ska täckas genom avgifter som ska dras från pensionsspararnas premiepensionskonton. Redogörelsen innefattar även kostnader för administrationen av ålderspensionssystemet vid Skatteverket och Kronofogdemyndigheten. Detta beslutas årsvis av regeringen.

Tabell 3.16 Uppdragsverksamhet där intäkterna disponeras

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad ¹)
Utfall 2010	1 122 395	1 062 676	59 719
– varav AP-fonderna	627 287	567 568	59 719
– varav premiepensionssystemet ²	490 588	490 588	0
– varav övriga intäkter	4 520	4 520	0
Prognos 2011	867 180	942 121	-74 941
– varav AP-fonderna	476 097	551 038	-74 941
– varav premiepensionssystemet ²	386 488	386 488	0
– varav övriga intäkter	4 595	4 595	0
Budget 2012	890 454	950 173	-59 719
– varav AP-fonderna	493 120	552 839	-59 719
– varav premiepensionssystemet ²	392 694	392 694	0
– varav övriga intäkter	4 640	4 640	0

¹ Intäkterna från AP-fonderna bygger på att över-/underskott regleras två år bakåt i tiden.

² Inklusive kostnader för amortering och ränta för premiepensionssystemets uppbyggnad.

Regeringens överväganden

En teknisk justering av anslaget genomförs då de besparingar som beräknades genomföras fr.o.m. 2012 i budgetpropositionen för 2011 har skjutits på framtiden. Anslaget återförs motsvarande summa som drogs ifrån i budgetpropositionen för 2011, vilket innebär att anslaget ökar med 30 000 000 kronor per år fr.o.m. 2012.

Anslaget minskar till följd av att medel för att täcka engångskostnader i samband med myndighetens bildande och för hantering av ärendebalanser minskar.

Tabell 3.17 Härlledning av anslagsnivån 2012–2015, för 2:1 Pensionsmyndigheten

Tusental kronor

	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	568 493	568 493	568 493	568 493
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	6 703	20 680	32 551	47 313
Beslut	-47 533	-61 071	-62 302	-63 832
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	49	50	-655	-671
Förslag/beräknat anslag	527 712	528 152	538 088	551 303

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2011 års budget för staten. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2013–2015 är preliminär och kan komma att ändras.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 527 712 000 kronor anvisas under 2:1 Pensionsmyndigheten för 2012. För åren 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget till 528 152 000 kronor, 538 088 000 kronor respektive 551 303 000 kronor.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2012 besluta om kredit på räntekonto i Riksgäldskontoret intill ett belopp av 9 000 000 000 kronor för att tillgodose Pensionsmyndighetens behov av likviditet i handeln med fondandelar.

Skälen för regeringens förslag: Pensionsmyndigheten har en särskild kredit enligt 7 kap. 6 § budgetlagen (2011:203). Krediten ska användas för att finansiera likviditetsbehovet i samband med den dagliga fondhandeln i premiepensionssystemet. Behovet av krediten föranleds av det underskott som uppstår på grund av samtidiga köp- och säljtransaktioner med olika likviditetsdaggar för fonderna och behovet av handelslager i syfte att effektivisera handeln. De faktorer som framför allt har betydelse för utvecklingen av behovet av krediten är antalet fondbyten, värdet av pensionsspararnas konton och tidsmässig koncentration av fondbyten. För 2011 disponerar Pensionsmyndigheten en kredit för handel med fondandelar intill ett belopp av 9 000 000 000 kronor. Pensionsmyndigheten bedömer att storleken på krediten för 2012 kan ligga kvar på 2011 års nivå. Regeringen delar bedömningen och anser därför att krediten i Riksgäldskontoret för handel med fondandelar under 2012 bör uppgå till högst 9 000 000 000 kronor.